

Defansif ve Ofansif Sporcuların Sporda Saldırganlık ve Öfke Eğilimlerinin Karşılaştırılması

Comparison of Aggression and Angry Tendencies In Sports of Defense and Offensive Athletes

Recep Nur UZUN¹, Mehmet BAYANSALDUZ², Mehmet GÜL³, Tolga ŞAHİN⁴

¹Dokuz Eylül Üniversitesi, Necat Hepkon Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliđi, İzmir
• recepnur.uzun@deu.edu.tr • ORCID > 0000-0002-0825-8722

²Dokuz Eylül Üniversitesi, Necat Hepkon Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliđi, İzmir
• mehmet.bayansalduz@deu.edu.tr • ORCID > 0000-0003-0879-4151

³Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Sivas
• mgulsivas@gmail.com • ORCID > 0000-0002-3080-5155

⁴Dokuz Eylül Üniversitesi, Necat Hepkon Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliđi, İzmir
• tolga.sahin@deu.edu.tr • ORCID > 0000-0001-9594-4466

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Types: Araştırma Makalesi / Research Article

Geliř Tarihi / Received: 20 Eylül / September 2022

Kabul Tarihi / Accepted: 11 Aralık / December 2022

Yıl / Year: 2022 | **Cilt – Volume:** 13 | **Sayı – Issue:** 3 | **Sayfa / Pages:** 297-306

Atıf/Cite as: Uzun, R. N., Bayansalduz, M., Gül, M., Şahin, T. "Defansif ve Ofansif Sporcuların Sporda Saldırganlık ve Öfke Eğilimlerinin Karşılaştırılması" Ondokuz Mayıs Üniversitesi Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi 13(3), December 2022: 297-306.

Sorumlu Yazar / Corresponding Author: Recep Nur UZUN

Etik Kurul İzin Raporları: ' Araştırma için Dokuz Eylül Üniversitesi Giriřimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 31.08.2022 tarihli ve 2022L28-10 karar sayısı ile etik kurul izni alınmıştır.'

DEFANSİF VE OFANSİF SPORCULARIN SPORDA SALDIRGANLIK VE ÖFKE EĞİLİMLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

ÖZ:

Bünyesinde mücadele, galibiyet, yenilgi gibi rekabete dayalı olguları barındıran sporda, saldırganlık ve öfkenin yaşanabileceği düşünülmektedir. Dolayısıyla “Defansif ve Ofansif Sporcuların Sporda Saldırganlık ve Öfke Eğilimlerinin Karşılaştırılması” isimli çalışmanın gerçekleştirilmesi önem arz etmektedir. Bu araştırmanın evrenini İzmir ilinde yaşayan lisanslı sporcular oluşturmaktadır. Örneklem grubu ise; 170 defansif stilde spor yapan 170 ofansif tarzda spor yapan, toplamda 340 sporcudan oluşmaktadır. Çalışmada tesadüfi örnekleme yöntemlerinden tabakalı tesadüfi örnekleme uygulanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, Maxwell ve Moores (2007), tarafından geliştirilmiş, Gürbüz ve ark., (2019), tarafından Türkçeye uyarlanmış Sporda Saldırganlık ve Öfke Ölçeği (SSÖÖ) kullanılmıştır. Ayrıca katılımcılara, demografik bilgileri içeren kişisel bilgi formu yöneltilmiştir. Değişkenlerin karşılaştırılmasının yapılması amacıyla Bağımsız Örneklem T-Testine testine başvurulmuştur. Defansif sporcularda öfke alt boyutunda takım ve bireysel sporcular arasında yüksek düzeyde anlamlı fark vardır ($p<0,05$). Bu anlamlı farkın bireysel spor yapan sporcuların lehine olduğu tespit edilmiştir. Defansif sporcularda saldırganlık alt boyutunda psikoloji içerikli seminerlere katılan ve katılmayan sporcular arasında anlamlı fark vardır ($p<0,05$). Anlamlı farkın psikoloji içerikli seminerlere katılanların lehine olduğu saptanmıştır. Sigara kullanım durumuna göre öfke alt boyutunda defansif, ofansif sporcularda (yüksek düzeyde), saldırganlık alt boyutunda ise ofansif sporcularda anlamlı fark vardır ($p<0,05$). Ofansif sporcularda saldırganlık, defansif sporcularda öfke ve ofansif sporcularda öfke alt boyutlarında anlamlı farkın sigara kullanmayan sporcuların lehine olduğu saptanmıştır. Özellikle spor alanında saldırganlık ve öfke eğilimlerinin en aza indirilmesi adına daha fazla bilimsel çalışmaların yapılması, sporcu, antrenör, yönetici gibi spor unsurlarının daha fazla bilinçlendirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Davranış, Öfke, Saldırganlık.

COMPARISON OF AGGRESSION AND ANGRY TENDENCIES IN SPORTS OF DEFENSE AND OFFENSIVE ATHLETES

ABSTRACT

It is thought that aggression and anger can be experienced in sports, which includes competitive phenomena such as struggle, victory and defeat. Therefo-

re, it is important to carry out the study named “Comparison of Aggression and Anger Tendencies of Defensive and Offensive Athletes in Sports”. The universe of this research consists of licensed athletes living in Izmir. The sample group is; It consists of 340 athletes in total, 170 of whom play sports in defensive style and 170 do sports in offensive style. In the study, stratified random sampling, one of the random sampling methods, was used. Aggression and Anger in Sports Scale (SSAS), developed by Maxwell and Moores (2007) and adapted into Turkish by Gürbüz et al., (2019), was used as a data collection tool in the study. In addition, a personal information form containing demographic information was directed to the participants. Independent Sample T-Test was used to compare the variables. There is a high level of significant difference between team and individual athletes in the anger sub-dimension in defensive athletes ($p<0.05$). It has been determined that this significant difference is in favor of the athletes who do individual sports. In the sub-dimension of aggression in defensive athletes, there is a significant difference between the athletes who attended and did not attend psychology seminars ($p<0.05$). It was determined that the significant difference was in favor of those who attended seminars with psychology content. According to smoking status, there is a significant difference in the anger sub-dimension in defensive and offensive athletes (high level), and in offensive athletes in the aggression sub-dimension ($p<0.05$). It was determined that there was a significant difference in the sub-dimensions of aggression in offensive athletes, anger in defensive athletes and anger in offensive athletes in favor of non-smokers. Especially in the field of sports, more scientific studies should be carried out in order to minimize aggression and anger tendencies, athletes, trainers, managers. It is recommended to raise awareness of sports elements more.

Keywords: Behavior, Anger, Aggression.

GİRİŞ

Saldırganlık olgusu, bireylerin öfke, hiddet ve düşmanlık gibi duygular yaşadıklarında bunun davranış olarak yansıması şeklinde tanımlanmaktadır (Yıldırım ve Yazgan, 2022; Diktaş, 2020). Diğer bir ifadeyle saldırganlık bireylere zarar verme amacıyla gerçekleştirilen fiziksel ya da sözel olarak engellenme duygusuyla ortaya çıkan yaygın bir davranıştır (Aydın, 2022). Saldırganlığın duygusal ve araçsal olarak iki farklı yönü vardır. Saldırganlık duygusal açıdan öfkenin kontrol edilmesiyle ilişki içerisinde. Herhangi bir plan olmaksızın, karşı tarafı incitme ya da zarar verme niyetli olarak etkiye tepki gösterme şeklinde algılanmaktadır. Duygusal saldırganlıktan farklı olan araçsal saldırganlıkta, tümüyle planlıdır. Karşısındaki kişi ve olgunun menfaatlerini hiçe sayarak başarıyı elde etme isteği ve azmi olarak

tanımlanmaktadır (Yazgan, 2021). Sporda saldırganlıktan söz edebilmenin ilk şartı davranışın ilgili spor dalına ait kuralların dışına taşarak rakibine fiziksel veya psikolojik bir zarar verme kastıyla yapılmış olmasıdır. Müsabaka ve rekabet şartları altında rakibin kendi amacına ulaşmasını engelleyen ve kurallar içerisinde kalan davranışları saldırganlıktan ayırt etmek gerekir (Balcıoğlu ve ark., 2016).

Öfke ve saldırganlık terimleri çoğu kez birlikte kullanılmaktadır (Algur, 2019). Ancak öfke genellikle saldırganlığın öncüsüdür (Christoforidis, 2010). Öfke, benimsenmeyeşe sebep olan herhangi bir şeye muhalefeti veya hoşnutsuzluk ifade eden duygudur (Metin, 2019). Söz konusu terim, anlık ya da sürekli, yapıcı ya da durumluk öfke olarak iki ana çeşitten oluşur (Demir, 2020). Sürekli öfke, bireyin genel olarak kendine karşı nasıl duygu beslediği, ne kadar öfke duyduğunu belirtmektedir. (Elkin ve Karadağlı, 2015). Durumluk öfke ise kişide zaman içerisinde birikmiş olan ve ansızın olarak meydana gelen öfkedir (Gündoğdu, 2009).

Öfke ve saldırganlık sporun her aşamasında görülebilirken, her yaş kategorisindeki sporcu da etkileyebilmektedir. (Fields ve ark., 2010). Öyle ki sporcular, seyirciler ya da yöneticiler yani sporun içindeki aktörler fiil/sözel şiddet davranışı sergiledikleri görülmektedir (Mil ve Şanlı, 2015). Böylece ruh ve beden sağlığını korumada en etkili ve doğal yol olan spor , amacından uzaklaşmakta, ruh ve beden sağlığını tehdit eder duruma gelmektedir (Erim ve Küçük, 2017). Spordaki öfke iki gruba ayrılmıştır. Bunlardan biri düşmanca saldırganlık diğeri ise araçsal saldırganlıktır. Düşmanca saldırganlık dürtüsel, öfkeyle birine karşı zarar vermeyi içeren bir davranışken araçsal saldırganlık ise planlanmış, belli bir amaca ulaşmak amaçlı davranıştır (Russell, 2008).

Spor alanındaki tüm paydaşlar için kontrolsüz öfke ve agresif davranışlar yıkıcı sonuçlara yol açabilir (Yazıcı, 2022). Bunun yanında spora yüklenen barışçıl misyona karşın spor ortamlarında yaşanan şiddet olayları sporun barışçıl algısına zarar vermektedir (Ziyagil ve ark., 2014). Dahası duyguların kontrolü kişiler için önemli ve gerekli olan kazanımlardan biridir (Çebi ve ark., 2016). Dolayısıyla “Defansif ve Ofansif Sporcuların Sporda Saldırganlık ve Öfke Eğilimlerinin Karşılaştırılması” isimli çalışma neticesinde ortaya çıkacak sonuçların, sporcuların saldırganlığa ve öfkeye karşı eğilimleri hakkında fikir vermesi adına önem arz etmektedir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Defansif ve ofansif sporcuların sporda saldırganlık ve öfke eğilimleriyle cinsiyet, yaş, spor türü, spor seviyesi psikolojik destek ve kişisel gelişim seminerlerine katılım durumlarının karşılaştırılması yapılmıştır. Bu çalışma nicel bir araştırma-

dır. Ayrıca evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile, evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinden yapılan tarama düzenlemeleri olan genel tarama modeli kullanılmıştır (Gülleroğlu, 2018)

Araştırmanın Çalışma Grubu

Bu araştırmanın evrenini İzmir ilinde yaşayan lisanslı sporcular oluşturmaktadır. Örneklem grubu olarak 170 defansif stilde spor yapan (89 kadın, 81 erkek) 170 ofansif stilde spor yapan (49 kadın, 121 erkek) toplamda 340 sporcu oluşmaktadır. Çalışmada evreni meydana getiren birimlerin, çalışma konusu ile ilgili yaş, cinsiyet ve benzeri niteliklerin farklı olması durumunda kullanılan tesadüfi örnekleme yöntemlerinden tabakalı tesadüfi örnekleme uygulanmıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak, Maxwell ve Moores (2007), tarafından geliştirilmiş, Gürbüz ve ark., (2019), tarafından Türkçe'ye uyarlanmış Sporda Saldırganlık ve Öfke Ölçeği (SSÖÖ) kullanılmıştır. Ayrıca katılımcılara demografik bilgileri içeren kişisel bilgi formu yöneltilmiştir.

Sporda Saldırganlık ve Öfke Ölçeği (SSÖÖ) Ölçek, "öfke" (6 madde) ve "saldırganlık" (6 madde) alt boyutları ile toplam 12 maddeden oluşan bir yapıya sahiptir. Katılımcılar, ölçekte yer alan her bir ifadeyi Kesinlikle Katılmıyorum (1) ve Tamamen Katılıyorum (5) arasında değişen Likert tipi 5'li derecelendirme ölçeği üzerinden işaretlemişlerdir. Ölçekteki puanların ranjı 12-60 arasında değişmektedir. Ölçekte tersten hesaplanacak herhangi bir madde yoktur. Elde edilen yüksek puanlar saldırganlık ve öfke eğiliminin yüksek olduğu anlamına gelmektedir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS 28.0 programı kullanılmıştır. Elde edilen verilerin normallik tespiti için Kolmogorov-Smirnov testi, değişkenlerin karşılaştırılmasının yapılması amacıyla Bağımsız Örneklem T-Testine testine başvurulmuştur. Tüm değişkenlerin karşılaştırılmasında anlamlılık düzeyi 0,05 olarak belirlenmiştir.

BULGULAR

Tablo 1. Defansif ve ofansif sporcuların sporda saldırganlık ve öfke eğilimlerinin cinsiyete göre karşılaştırılması

Alt Boyut	Cinsiyet	n	Ort±S.S.	t	p
Defansif Sporcularda Saldırganlık	Kadın	89	9,49±4,99	-4,47	0,001
	Erkek	81	12,8±4,65		
Ofansif Sporcularda Saldırganlık	Kadın	49	13,4±6,15	3,127	0,003
	Erkek	121	10,4±4,65		
Defansif Sporcularda Öfke	Kadın	89	13,9±5,71	-3,734	0,001
	Erkek	81	17,0±5,21		
Ofansif Sporcularda Öfke	Kadın	49	15,0±5,01	-1,353	0,178
	Erkek	121	16,1±4,81		

Tablo 1’de defansif ve ofansif sporcuların sporda saldırganlık ve öfke eğilimlerinin cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılması gösterilmektedir. Söz konusu tabloya göre; Ofansif sporcuların öfke boyutunda kadın ve erkek değişkeni arasında anlamlı fark ortaya çıkmamıştır ($p>0,05$). Ancak ofansif sporcuların alt boyutunda kadın ve erkek sporcular arasında anlamlı fark vardır ($p<0,05$). Defansif sporcuların hem öfke hem de saldırganlık alt boyutunda kadın ve erkek değişkenleri arasında fark bulunmuştur ($p<0,05$). Defansif sporcularda saldırganlık ve öfke alt boyutlarındaki anlamlı farkın kadın (9,49±4,99, 13,9±5,71) sporcuların lehine olduğu görülmektedir. Ofansif sporcuların saldırganlık alt boyutunda ise anlamlı farkın erkek sporcuların (10,4±4,65) lehine olduğu saptanmıştır.

Tablo 2. Defansif ve ofansif sporcuların sporda saldırganlık ve öfke eğilimlerinin spor türüne göre karşılaştırılması

Alt Boyut	Spor Türü	n	Ort.±S.S.	t	p
Defansif Sporcularda Saldırganlık	Takım Sporları	107	11,5±5,53	1,844	0,067
	Bireysel Sporlar	63	10,2±4,16		
Ofansif Sporcularda Saldırganlık	Takım Sporları	97	10,7±5,46	-1,433	0,154
	Bireysel Sporlar	73	11,9±5,02		
Defansif Sporcularda Öfke	Takım Sporları	107	17,6±5,59	8,809	0,001
	Bireysel Sporlar	63	11,6±3,35		
Ofansif Sporcularda Öfke	Takım Sporları	97	15,9±4,65	0,342	0,733
	Bireysel Sporlar	73	15,6±5,20		

Tablo 2'de defansif ve ofansif sporcuların sporda saldırganlık ve öfke eğilimlerinin spor türüne (takım ve bireysel sporlar) değişkenine göre karşılaştırılması gösterilmektedir. Söz konusu tabloya göre; Defansif ve Ofansif sporcuların saldırganlık alt boyutunda anlamlı fark ortaya çıkmamıştır ($p>0,05$). Ayrıca ofansif sporcularda öfke alt boyutunda takım ve bireysel sporcular arasında anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Fakat defansif sporcularda öfke alt boyutunda takım ve bireysel sporcular arasında yüksek düzeyde anlamlı fark vardır ($p<0,05$). Defansif sporcularda öfke alt boyutunda takım ve bireysel spor yapan sporcularda ortaya çıkan anlamlı farkın bireysel spor yapan ($11,6\pm 3,35$) sporcuların lehine olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Defansif ve ofansif sporcuların sporda saldırganlık ve öfke eğilimlerinin gelişim seminerlerine katılımlarına göre karşılaştırılması

Alt Boyut	Gelişim Seminerlerine Katılım	n	Ort.±S.S.	t	p
Defansif Sporcularda Saldırganlık	Evet	80	10,0±4,13	-2,512	0,013
	Hayır	90	11,9±5,69		
Ofansif Sporcularda Saldırganlık	Evet	90	11,4±5,32	0,496	0,621
	Hayır	80	11,0±5,29		
Defansif Sporcularda Öfke	Evet	80	15,7±5,75	0,585	0,559
	Hayır	90	15,2±5,64		
Ofansif Sporcularda Öfke	Evet	90	16,4±4,78	1,799	0,074
	Hayır	80	15,1±4,93		

Tablo 3'de defansif ve ofansif sporcuların sporda saldırganlık ve öfke eğilimlerinin gelişim seminerlere katılımlarına göre karşılaştırılması gösterilmektedir. Söz konusu tabloya göre; Ofansif sporcularda hem saldırganlık hem de öfke, ofansif sporcularda ise sadece saldırganlık alt boyutunda anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Fakat defansif sporcularda saldırganlık alt boyutunda anlamlı fark vardır ($p<0,05$). Defansif sporcularda saldırganlık alt boyutunda anlamlı farkın psikoloji içerikli seminerlere katılanların ($10,0\pm 4,13$) lehine olduğu saptanmıştır.

Tablo 4. Defansif ve ofansif sporcuların sporda saldırganlık ve öfke eğilimlerinin sigara içme durumlarına göre karşılaştırılması

Alt Boyut	Sigara Kullanım Durumu	n	Ort.±S.S.	t	p
Defansif Sporcularda Saldırganlık	Evet	52	12,2±6,54	1,767	0,082
	Hayır	118	10,5±4,24		

Ofansif Sporcularda Saldırganlık	Evet	33	13,4±5,15	2,679	0,008
	Hayır	137	10,7±5,21		
Defansif Sporcularda Öfke	Evet	52	18,6±6,89	4,4	0,001
	Hayır	118	14,0±4,41		
Ofansif Sporcularda Öfke	Evet	33	18,3±5,56	3,458	0,001
	Hayır	137	15,2±4,51		

Tablo 4’de defansif ve ofansif sporcuların sporda saldırganlık ve öfke eğilimlerinin sigara içme durumlarına göre karşılaştırılması gösterilmektedir. Söz konusu tabloya göre; Defansif sporcularda sadece saldırganlık alt boyutunda anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Öfke alt boyutunda defansif, ofansif sporcularda (yüksek düzeyde), saldırganlık alt boyutunda ise ofansif sporcularda anlamlı fark vardır ($p<0,05$). Ofansif sporcularda saldırganlık (10,7±5,21), Defansif sporcularda öfke (14,0±4,41) ve Ofansif sporcularda öfke (15,2±4,51) alt boyutlarında anlamlı farkın sigara kullanmayan sporcuların lehine olduğu saptanmıştır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Spor, özünde fair play ruhu barındırmasına rağmen gerek mücadele öncesinde gerek mücadele sırasında gerekse mücadele sonrasında, spor unsurları (sporcu, antrenör vb.) tarafından saldırganlık ve öfke eğilimleri gerçekleştirildiği gözlemlenmektedir.

Zor (2021), yaptığı çalışmada, lisanlı sporcuların saldırganlık ve öfke alt boyutlarında anlamlı fark bulmuştur. Anlamlı farkın erkeklerin saldırganlık-öfke düzeylerinin kadınlara göre daha yüksek olduğu ifade etmiştir. Yazıcı (2021), tarafından gerçekleştirilen çalışmada, erkek sporcuların saldırganlık puanlarının kadın sporculara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu çalışmada da defansif sporcularda saldırganlık, defansif sporcularda öfke ve ofansif sporcularda öfke alt boyutlarında erkeklerin kadınlara göre daha yüksek ortalamaya sahip oldukları sonucuna varılmıştır. Literatürde yer alan çalışmalar ile bu çalışma sonuçları benzerlik içermektedir.

Moiratidou (2017), gerçekleştirdiği çalışmada, bireysel sporcuların ahlaki yeterliliklerinin takım sporcularına göre daha yüksek olduğu tespit etmiştir. Ayrıca Pepe ve ark., (2019) tarafından yapılan çalışmada, bireysel sporla ilgilenenlerin, takım sporcularına göre daha sportmence tavır sergiledikleri bulunmuştur. Bu çalışmada da defansif sporcularda saldırganlık, defansif sporcularda öfke, ofansif sporcularda öfke alt boyut ortalamalarında takım sporu yapanların bireysel sporculara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Yani takım sporcuları bireysel sporculara göre daha yüksek saldırganlık ve öfke düzeyine sahip oldukları ifade

edilebilir. Literatürde yer alan ilgili çalışmalar ile bu çalışma da elde edilen sonuç benzerlik içermektedir.

Yazıcı (2021), sporcuların gelişim seminerlerine katılım gösterme değişkenine göre bulguların ele alındığı çalışmada; gelişim seminerlerine katılan sporcuların gelişim seminerlerine katılmayan sporculara göre daha merhametli, dürüst, adaletli, kurallara uyan bir yapıya sahip olduklarını ifade etmiştir. Bu çalışmada defansif sporcularda saldırganlık alt boyutunda anlamlı fark vardır ($p<0,05$). Defansif sporcularda saldırganlık alt boyutunda anlamlı farkın kişisel gelişim içerikli seminerlere katılanların ($10,0\pm 4,13$) lehine olduğu saptanmıştır.

Bayrak (2011) yaptığı çalışmada, bireylerin sigara kullanım durumunun saldırganlığı etkilediği belirtilmiştir. Karataş ve ark., (2019) gerçekleştirdiği araştırmada, sigara kullananların toplam saldırganlık, fiziksel saldırganlık ve düşmanlık puanlarının sigara kullanmayanlara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bernstein et al., (2014) düşmanlık ve sigara kullanımı içerikli araştırmalarında, sigara içen ve içmeyenleri karşılaştırılmış, sigara içenlerin içmeyenlere göre daha fazla düşmanlık ve saldırganlık tepkisi verdiğini saptanmıştır. Bu çalışmada ise hem defansif hem de ofansif sporcularda sigara içenlerin sigara içmeyenlere göre daha saldırgan ve öfke eğilimleri oldukları tespit edilmiştir. Literatürde yer alan çalışma neticeleri ile bu çalışmanın sonuçları benzerlik içermektedir. Spor gibi evrensel bir güce sahip olan olgunun bünyesinde oluşabilecek herhangi bir olumsuzluk, toplulukları hatta bütün dünyayı etkisi altına alabilir. Özellikle saldırganlık ve öfke gibi spor sahalarında görülmesinden hoşnutsuzluk duyulacak iki olgunun önlenmesi adına daha fazla gerek ulusal gerekse uluslararası çalışmaların gerçekleştirilmesi önerilmektedir.

Yazar Katkı Oranları:

Çalışmanın Tasarlanması (Design of Study) : RNU (% 40), MB (% 20) MG (% 20), TŞ (% 20)

Veri Toplanması (Data Acquisition) : RNU(% 50), MB (% 50)

Veri Analizi (Data Analysis) : RNU (% 50), MG (% 50)

Makalenin Yazımı (Writing up) : RNU (% 40), MB (% 20) MG (% 20), TŞ (% 20)

Makale Gönderimi ve Revizyonu (Submission and Revision) : RNU (% 80) TŞ (%20)

KAYNAKLAR

- Akdeniz, H., Demirci, D., Sekban, G., & Yurtsever, Y. (2017). Üniversite öğrencilerinin öfke düzeylerinin karşılaştırılması (Kocaeli Üniversitesi Örneği). *Muş Alparslan Üniversitesi Uluslararası Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 46-60.
- Algur, V. (2019). Üniversite öğrencilerinin anksiyete ve depresyon düzeyleri ile fiziksel saldırganlık, öfke, düşmanlık ve sözel saldırganlık arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Aydın, M. (2022). Beden eğitimi derslerinde kullanılan eşli çalışma uygulamalarının koruma ve bakım altında kalmakta olan kız çocuklarının saldırganlık düzeylerine etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Düzce Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Balcioglu, Y.H., Ildırım, E. ve Balcioglu, İ. (2016). Spor bilimleri alanında öfke duygusu ve saldırganlığın farklı açılardan değerlendirilmesi. *Ü Spor Bilimleri Dergisi* 6(1):1303-1414
- Bayrak, B. (2011). 10-12 Yaşlarındaki öğrencilerin saldırganlık eğilimleri ve bunu etkileyen faktörlerin belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bernstein, M. H., Colby, S. M., Bidwell, L. C., Kahler, C. W. & Leventhal, A. M. (2014). Hostility and cigarette use: a comparison between smokers and nonsmokers in a matched sample of adolescents. *Nicotine & Tobacco Research*, 16(8), 1085-1093.
- Christoforidis, C., Kalivas, V., Matsouka, O., Bebetos, E. & Kambas, A. (2010). Does gender affect anger and aggression in handball players? *The Cyprus Journal of Sciences*, 8, 3- 11.
- Çebi, M., Yamak, B., & Öztürk, M. (2016). 11-14 yaş çağındaki çocukların spor yapma alışkanlığının duyu kontrolü üzerine etkilerinin incelenmesi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 468-482.
- Demir, Ş. (2020). Elit düzey boksörlerin sporda güdülenme, saldırganlık ve öfke düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Bartın.
- Dıksaç, E. (2020). Bdt temelli sosyal beceri eğitimi programının şiddet suçundan mahkûm olmuş beliren yetişkinlerin saldırganlık, öfke yönetimi ve iletişim becerileri üzerindeki etkililiğinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Elkin, N., & Karadağlı, F. (2016). Üniversite öğrencilerinin öfke ifade tarzı ve ilişkili faktörler. *Anadolu Kliniği* 21(1), 64-71.
- Erim, V., & Küçük, H. (2017). Farklı Kategorideki kadın milli boksörlerin psikolojik dayanıklılıklarının karşılaştırılması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(1), 147-154.
- Fields, S., Collins, C.L., & Comstock, R.D. (2010). Violence in youth sports: Hazing, brawling and foul play. *British Journal of Sports Medicine*, 44, 32-37.
- Gündoğru, R. (2009). Yaratıcı drama temelli çatışma çözme programının ergenlerde öfke, saldırganlık ve çatışma çözme becerisine etkisi. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Gülleroğlu, H.D. (2018). Bilimsel araştırma yöntemleri. Ders Notları.
- Karataş, Z., Yavuzer, Y., & Gündoğdu, R. (2019). Beliren yetişkinlikte saldırganlık: kişisel ve ailesel risk faktörleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 61-85.
- Metin, A. (2019). Yüz ifadelerindeki duygular: Derleme çalışması. *OPUS International Journal of Society Researches*, 10(17), 2027-2055.
- Mil, H.İ. & Şanlı S. (2015). Sporda şiddet ve medya etkisi: bir maçın analizi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 55, 231-247.
- Moiratidou, K. (2017). Determinants of athletes' moral competence: The role of demographic characteristics and sport-related perceptions. *Sport in Society*, 20(7), 802-815.
- Pepe, K., Kara, A., Özkurt, R., & Dalaman, O. (2019). Aktif spor yapan amatör sporcuların spor ortamında fair play (sportmen) davranışlarının incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 497-506.
- Russell, G.W. (2008). *Aggression in the sports World: A social psychological perspective*. New York: Oxford University Press.
- Yazgan, A.M. (2022). Şiddet sarmalı içinden gelen saldırganlık: arka sokaklar dizisi üzerinden bir analiz. *International Anatolia Academic Online Journal Social Sciences Journal*, 8(1), 1-5.
- Yazıcı Ö.F. (2021). Sporcu Karakterinin sportmenlik davranışları rekabetçi agresiflik ve öfke ile ilişkisi. Doktora Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Samsun.

- Yazıcı Ö.F. (2022). Rekabetçi Saldırganlık Ve Öfkede Prososyal Ve Antisosyal Davranışların Rolü. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 13(2):117-132.
- Yıldırım, A.F. & Yazgan, Ç.Ü. (2022). Saldırganlığın dijital ortamda yeniden üretimi: Üniversite öğrencilerinin saldırganlık ve siber zorbalık/mağduriyet deneyimlerinin incelenmesi. *TRT Akademi*, 7(15), 648-675.
- Ziyagil, M.A., Bilir, P., Çekin, R. & Temur, C.S. (2014). Türkiye'de sporda saldırganlık, şiddet ve çözüm önerileri. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7(1), 1-14.
- Zor, S. (2021). Lisanslı olarak okul sporlarına katılan ortaöğretim öğrencilerinin sportmenlik yönelimi ve sporda saldırganlık-öfke düzeyleri. Yüksek Lisans Tezi, İzzet Baysal Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Bolu.